

РЕЦЕНЗИЯ

**от д.п.н. Веселин Желязков Маргаритов, професор
в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“
в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“**

по: област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално
направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Теория и методика на
физическото възпитание в детската градина)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 32 от 09.04.2024 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра Теория и методика на физическото възпитание и спорт към Биологически факултет, като кандидат участва Росица Христова Щерева от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на получените материали.

Със заповед № РД-21-1182 от 07.06.2024 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Теория и методика на физическото възпитание в детската градина), обявен за нуждите на Теория и методика на физическото възпитание и спорт към Биологически факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документи единствено кандидатът: гл. ас. д-р Росица Христова Щерева от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Росица Христова Щерева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

- молба по образец до ректора за допускане до участие в конкурса;
- автобиография по европейски формат;
- диплома за висше образование с придобита образователно-квалификационна степен „магистър“ с приложение или нотариално заверено копие;
- диплома за образователна и научна степен „доктор“ или нотариално заверено копие;
- списък на научните трудове;
- научни трудове (копия на публикациите);
- списък на цитиранията;
- справка за съответствие с минималните национални и допълнителните факултетни изисквания;
- анотации на материалите по чл. 65. от ПРАСПУ (на български и чужд език) с разширена хабилизация справка, ако не е представена монография;
- самооценка на приносите;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- удостоверение за трудов стаж;
- документи за учебна работа;
- документи съобразно допълнителните изисквания на съответния факултет.

Кандидатът Росица Христова Щерева е приложила общо 2 монографии, 17 учебни пособия и списък на 25 научноизследователски разработки. Приемат се за рецензиране 2 учебни помагала самостоятелни и 15 в съавторство, 2 монографии, 1 статия в реферирано и индексирано в световноизвестни бази данни, 12 самостоятелни и 2 в съавторство статии в нереперирани списания, 5 статии самостоятелни и 5 в съавторство публикувани в сборници от конференции и 2 научноизследователски проекта. Не се рецензират 6 научни труда по дисертацията.

2. Кратки биографични данни.

Росица Христова Щерева е родена в гр. Пловдив през 1963 г. Завършва висшето си образование в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ през 1988 г. ОКС „магистър“, специалност „Предучилищна педагогика“, детски учител и специализация „Педагогика на ранното детство“. През 2014 г. защитава дисертационен труд за придобиване на образователна и научна

степен „Доктор“ с тема на дисертацията „Полифункционален характер на подвижните игри при усъвършенстване на двигателните способности на децата от предучилищна възраст“. Една година е заемала длъжността детски учител в ЦДГ „Малина“, гр. Пловдив. От 1989 г. работи като асистент в ПУ „Паисий Хилендарски“ където и до момента заема длъжността главен асистент.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата.

Гл. ас. д-р Росица Христова покрива необходимата учебна ангажираност съгласно учебния план на Биологическия факултет, преподава учебните дисциплини „Методика на физическото възпитание“, „Методика на обучението по физическото възпитание в детската градина“ – хоспитиране и упражнения в специалности ПУП, НУП и ПНУП .

Има изготвени учебни програми на специалностите „Педагогика на обучението по физическо възпитание“, „Предучилищна и начална училищна педагогика“ и „Предучилищна педагогика“. Участва в провеждането на учебни практики и преддипломни стажове на студентите. Кандидатката е оказала методична помощ на 2-ма студенти, участвали в научни студентски форуми, също е била ръководител на 16 дипломанти. Д-р Щерева е участвала в научно-изследователски проекти (два национални), за които има представени служебни бележки, комисия по програмна акредитация на ПН 1.2. и 1.3. както и в комисии за придобиване на квалификационна степен на учители по физическо възпитание и спорт.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Представената справка на публикациите (монографии, статии и доклади), с които участва в конкурса за доцент, показва че Росица Щерева е автор на 2 монографии и 25 публикации, от които 14 научни публикации в нереферирани списания с научно рецензиране, 10 в сборници от научни конференции с научно рецензиране и 1 статия публикувана в реферирано и индексирано научно издание. Всички представени статии са на български език и 1 на английски език, 7 от научните публикации са в съавторство. Всички материали са публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“. Изследователско направление на гл. ас. д-р Щерева е ориентирано към темата на обявения конкурс.

Монографията „*Общоразвиващи физически упражнения в детската градина*“ (1.1.) е представена като основен хабилитационен труд с обем от 124 стр., разглежда общоразвиващите упражнения в предучилищното

физическо възпитание в детската градина, предложени се различни педагогически технологии, базиращи се на гимнастическите упражнения. В предложените модели за структуриране на различни видове физически упражнения (ОРУ) за отделните възрастови групи в предучилищния период, открояват се някои насоки за физическото възпитание на децата. Този научен труд е представен като монография, но по-скоро притежава характеристиките и съдържанието на методическо пособие, което би било полезно за работата със студентите. Например на стр. 25 – 28 са посочени изходни положения за изпълнение на общоразвиващи упражнения и терминология, които са отразени и в много други трудове, което не може да се отчете като принос. В голяма част от приложението (стр. 99 –114) гл. ас. Щерева прилага примерни план-конспекти на педагогическа ситуация, те по-скоро могат да се приемат за методически указания. Основният практико-приложен принос на този труд има пряко отношение към усъвършенстването на педагогическата практика на детския учител в областта на физическото възпитание.

Втория монографичен труд *„Влияние на подвижните игри върху психо-двигателните способности на децата от предучилищна възраст“* (1.2.) с обем от 237 стр., разглежда подвижните игри като средство за развитие на двигателни психологични способности на 3-7 годишни деца. Подвижните игри са представени като образователна технология, която активно подпомага физическото, така и психичното развитие на децата в предучилищна възраст. Авторката провежда експеримент, който включва внедряване на разработена методика в практиката за диагностика на двигателните умения и двигателните качества на децата в контекста на подвижната игра. Целта на тази методика е да подобри двигателните и психичните компоненти на развитието при децата. Резултатите от експеримента показват, че подвижните игри имат ефект върху развитието на психо-двигателните способности на децата, което подчертава тяхната важност в предучилищното образование. Този труд би спечелил ако се използват и някои по-съвременни диагностични средства върху психо-двигателните способности на децата и се актуализират и осъвременят литературните източници. Основателно възниква и въпроса *„Има ли разлика между психо-двигателните и психо-физическите способности на децата?“*. Като обобщение бих посочил, че в този монографичен труд е направен опит да се разгледа подвижната игра не само като средство за развитие, но и като диагностичен инструмент за оценка на нивото на

развитие на кондиционните и координационните способности на децата и техните двигателни умения. Впечатление правят някои неточности при цитирането (стр. 22, 23), но това не намаля стойността на разработката. Забелязва се и известно припокриване на точки от монографията с някои от представените публикации: стр. 9/3.5.; стр. 27/3.3.; стр. 44/3.11.; стр. 62/3.6.; стр.74/3.9.; 163/4.7.

При анализа на научната продукция на кандидата се очертават две изследователски направления. Първото е свързано с предучилищното физическо възпитание, моторното и функционално развитие на децата (№ 1.1.; 3.4.; 4.3.; 4.4.; 4.5.; 4.8.; 4.9.), развитието на някои двигателните и психични особености на децата чрез подвижните игри, установява се нивото на развитие на координационните и кондиционните способности на децата от предучилищна възраст, както и здравното развитие на детския организъм (№ 2.1.; 3.6.; 3.7.; 3.8.; 3.9.; 3.10.; 3.13.; 3.14.; 4.6.; 4.7.). Представени са изследвания, които се фокусират върху изясняването на ключови процеси и явления в областта на предучилищното физическо възпитание (№ 3.3.; 3.5.; 3.11.; 3.12.). Мога да отбележа, че теоретичните постановки в научната продукция, еднотипно се повтарят в някои от статиите (4.7.; 3.7. със статия 1 от докторантурата).

Второто направление на публикациите (№ 3.1.; 3.2.; 4.1.; 4.2.; 4.10.) изследва проблеми, свързани с обучението на студентите. В тях е разгледано хармонизирането на различните педагогически дейности, теоретичната и методико-практическата подготовка на студентите базирано на компетентностния подход във висшето образование. Оценено е мнението и отношението на студентите към иновативни форми на преподаване и оценяване на знанията.

В публикуваните трудове от гл. ас. Росица Щерева е самостоятелен автор на 19 публикации, останалите 7 научни публикации са в съавторство, за което няма приложени декларации или разделителни протоколи, което затруднява ориентацията за отразяване приноса на кандидата.

Росица Щерева е представила 17 бр. пособия, от тях 15 са в съавторство и 2 самостоятелни. По-голямата част от програмите са за учителя и детето в предучилищното образование в направление „Физическа култура“, като представят образователното съдържание, задачите, средствата и методите на обучение и оценяване. Приносът в този контекст е разработването на програми за организация и провеждане на физическото

възпитание в детската градина, както и внедряването на педагогически технологии за физическо възпитание на деца на възраст от 3 до 7 години.

Гл. ас. д-р Росица Щерева е цитирана 14 пъти в статии, в нереферирани списания с научно рецензиране от български автори, не се забелязват автоцитати и не са използвани за предишни процедури. Прави впечатление факта, че част (11 бр.) цитати са от 2023 г. и 3 бр. цитати от 2020 г., а гл. ас. Щерева е повече от 35 години преподавател.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Задоволителната ми оценка на научната и научно-приложната дейност на гл. ас. д-р Росица Щерева е в резултат от анализа на научните трудове и личните приноси в теоретичен и практичен план.

5. Критични забележки и препоръки

В контекста на изложените до момента аргументи, подкрепящи моята цялостна оценка на представената кандидатура за заемане на академичната длъжност „доцент“, бих желал да обобщя някои критични бележки и препоръки.

1. Монографията *„Общоразвиващи физически упражнения в детската градина“* (1.1.) е представена като основен хабилитационен труд, но няма ясно определена и формулирана методология необходима за едно научно изследване, по-скоро притежава характеристиките и съдържанието на методическо пособие. В този научен труд не откривам в достатъчна степен необходимата обосновааност на изследвания научен проблем и не проличава кое е новото познание до което е стигнала авторката.
2. Констатират се повторения в съдържанието на монографията *„Влияние на подвижните игри върху психо-двигателните способности на децата от предучилищна възраст“* (1.2.) и някои от представените за рецензираните публикации (3.5.; 3.3.;3.6.; 3.11.;3.7.; 3.9.;4.7.).
3. Приложените план-конспекти в монографията *„Общоразвиващи физически упражнения в детската градина“* (1.1.) на педагогическа ситуация, могат да се приемат за методически указания.
4. Основната слабост, която откривам в представените за рецензиране публикации е, че има припокриване на теоретичните постановки в научната продукция като еднотипно се повтарят в поредица от статии (3.7.; 4.7. и статия 1 от докторантурата).

5. Липсата на декларации или разделителни протоколи за публикуваните трудове от гл. ас. Росица Щерева, в които е съавтор, затруднява до известна степен ориентацията за отразяване на приноса и.
6. Наблюдава се, че интересът към научната продукция на гл. ас. Росица Щерева се засилил през последната година, въпреки дългогодишния опит в научно-изследователската и дейност.

Към научната дейност на кандката имам следнатите препоръки:

1. Монографичния труд *„Влияние на подвижните игри върху психо-двигателните способности на децата от предучилищна възраст“* (1.2.) би спечелил ако се използват и някой по-съвременни диагностични средства върху психо-двигателните способности на децата.
2. Препоръчвам при изследваните проблеми да се актуализират и осъвременят литературните източници.

6. Лични впечатления

Познавам гл. ас. Росица Щерева повече от 35 години, имали сме съвместна дейност, но научната и работа би спечелила, ако активността и бе подобна на последните две години.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от Росица Христова Щерева отговарят на всички изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил 44 бр. научни труда, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси. Теоретичните му разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа.

Постигнатите от Росица Христова Щерева резултати в учебната и научно-изследователската дейност, съответстват на минималните национални и

допълнителните изисквания на Биологически факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Биологически факултет за избор на Росица Христова Щерева на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Теория и методика на физическото възпитание в детската градина).

01.08.2024 г.

Рецензент:

проф. д.п.н. Веселин Маргаритов